

a moszkvai dásait. P. moszkvai h. ait Párisban, nak ellenére, att az előadás- attól a ma- mah" színészei elvonuló ron- gó, komikus magukat, uj- et hatottak a ritmikus moz- nagy tiste. rdeuki elba- skik a rézka- életét főn a yszeriek, raffi- brandti fény, a gesztusok tenved a szen-

ek műsora. zinház hitűnő tartandó ária- ad elő, amely it is kielégít- gramja a kó- bert, Codrule Ideale Tosti, ms capriccio esei nagyária r, Dass Schloss al István ma- bosból nagy-

rök! oicsóbban t ában, Layda- rik be. világhírű lerskatv.

EAL pjal. fo- az L att készülnek inond 8.

37 SOV 5.

fele re, sa- pitése.

Festészte. ég kiadó hivatal és nyomda
Sajó-Kolozsvár, St. Baron Pop (Brassai-utca) 10
Telefon:
Sajó- és kiadóhivatal
171, 228 és 107
Sajó- és kiadóhivatal
171, 228 és 107
Sajó- és kiadóhivatal
171, 228 és 107

UJKELLET

SAJÓ-KOLOZSVÁR · POLITIKAI · NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK
Romániában
Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 100
Az előfizetési ára „Föld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejjel drágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 40—
Egyszám ára — ck 2—

1926 július 30 Péntek

Sajó-Kolozsvár * IX. évfolyam * 166 szám

5636. Ab 19

A veszedelmes dátum

A legjobb törvénynek is megvan az a hibája, hogy az alkalmazók rosszindulatán, vagy tudatlanságán elsikkadhat az eredeti intenció jóra való sága. Amikor a kormány néhány évvel ezelőtt azt a rendelkezést adta ki, hogy 1926 július 31-ig a városok belterületén lévő összes telkeket be kell építeni, intenciójában jóhiszeműség vezette, mert ezzel a rendelkezéssel azt akarta elérni, hogy az építkezések által megszűnjék az a hihetetlen lakásínség, mely annyi bajt zúdított már eddig is a városok lakóira.

A szándéknál azonban van egy sokkal hatalmasabb erő: a tényleges adottság, mely mindig ellene szegül az elképzeléseknek. A telektulajdonosok minden bizonnyal szívesen építkeztek volna, ha az építkezéshez meg lettek volna azok a gazdasági lehetőségek, amelyek elengedhetetlen szükségességei minden továbbfejlődésnek. Az építkezéshez csakugy, mint a háborúhoz, elsősorban pénz szükséges, amit a nagyobbára kisegzisztenciával rendelkező polgároknak annál is inkább nem volt lehetséges megszerezniük, mert a bankok pénzügyi diktatúráj, az egyre fokozódó pénzhányi, a hitelek megszorítása, az építkezési anyagok drágulása, ezt lehetetlenné tették számukra.

Ahhoz, hogy intenzív építkezésbe lehessen kezdeni, jogbizonyosság és rendezett hitelviszonyok szükségesek. Ez a két főkéllék Romániában ez idő szerint nem áll a telektulajdonosok rendelkezésére, sőt ellenkezőleg: a valutáris ingadozásokban, a fokozódó drágaságban az, 1922-évi még jelentős értéket képviselő vagyonok is lemorzsolódtak, a tőkét elvesztették rentabilitásukat.

Ha mindezek ellenére a kormány mégis elrendelte az eddig be nem épített háztelkek és belsegek összeírását, akkor tulajdonképpen nem tesz egyebet, mint a törvénynek ama betűjéhez ragaszkodik, mely mindig öni szót és soha sem javítani az állapotokon. Ha az építkezés Romániában tényleg rentabilis, sőt csak elfogadható vállalkozás volna, akkor minden bizonnyal — Csehszlovákia mintájára — maga a román állam is építkezett volna, leg- szívesebben is hajlélot építettett volna azoknak a hivataloknak, melyek ma is magánházakban vannak elhelyezve és nagyban hozzájárulnak a lakásínség konzerválásához. Amikor tehát maga az állam jár elől a rossz példával, akkor a legfelfűtöttebb ellentmondás és meggondolatlan- ság azt kívánja az állam polgáraitól, hogy ők mutassanak példát az államnak és vagyonuk teljes kockázatásával építkezzenek.

Mintán pedig Európa polgári alapon álló államai a magántulajdont tisztelni törvényesen vannak kötelezve: elképzelhetetlen, hogy a magántulajdon elvének megtestesítője, maga az állam dezavualja ezt az elvet és a magántulajdon principiumát felborítsa. Ha ezt mégis meg- tenné, úgy nem lenne más az eredménye, mint az, hogy egy csomó embert megfosztana ugyan magántulajdonától, de a tulajdonképeni cél: az építkezés intenzív megindulása ismételtelen el- maradna. Mert ahogyan a telkek jelenlegi tu- lajdonosai a fentvázolt gazdasági kényszerűségek miatt nem építkeztek, mert nem építkezhettek, ugyanahelyre azok sem fognak építkezni, akiknek a kisajátítás révén mennének át új tulajdonukba a beépítetlen háztelkek. A kisajátítás végered- ményben tehát nem volna egyéb, mint egy kényszeresere folyamat, egy az állam által kikényszerített olyan ajándékozás, mely az egyik félnek teljes egzisztenciájába kerülne.

Nagyon is érthető tehát az a felzudulás, amelyet a telekösszeírások miatt a házhelyek tulajdonosai hallatnak. Ha a kormányban tény- leg van belátás és tényleg van a jogrend iránt

érdek, akkor az egész összeírást hatálytalanítja s az 1922-ben kelt rendelkezés hatályba helye- zését arra az időre tolja ki, mikor a gazdasági stabilitás elért arra a földre, melynél nemcsak vakmerő hockázat, hanem már rendes vállalkozás-ámba megy az építkezés. Ezt a stabilitást semmiesetre sem a kisvagyonok tulajdono- sától lehet és kell várni, hanem magától az államtól, egy olyan egészséges gazdasági poli-

tika inaugurálásától, mely természetszerűen tör- le a pénzhányit, az egyre rosszabbodó hitelvi- szonyokat és a pénz kamatlábjának emelkedés- sét. Ha pedig a kormánynak az az intenciója, hogy a lakásínségem segítsen, akkor mindenek- előlt azokat az épületeket szabadítsa fel, ame- lyekben most hivatalok vannak elhelyezve. Ez az intézkedés egymaga is elég volna arra, hogy a lakásínséget viszonylagosan megszüntesse.

Tegnap óta

Ütközet folyik a bolgár-jugoszláv határon

Harmincfőnyi komitációs banda tört be Jugoszláviába. Belgrádban diplomáciai lépést sürgetnek Bulgária ellen

(Belgrád, július 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A késő esti órákban a szerb-bolgár határ- ról nyugtalanító hírek érkeztek. A délután folyamán ugyanis 20-30 főből álló komitációs banda Palánka mellett jugoszláv területre nyomult és megtámadta az ottani csendőrséget. A csekély- számú csendőrség csak védekezésre szorult a jól fegyverkezett komitációs banda szemében. Délután négy óra óta Palánka mellett szabályszerű ütközet folyik, amelynek jugoszláv részről eddig három halottja van. Az ütközet még tart és a komitációs bandákat valószínűleg csak holnap reggelre sikerül lefegyverezni. A legközelebbi csendőrállomás husz kilométernyire van és a haj- nali órák előtt segítség nem érkezhett. Belgrádban a komitációs bandák újabb támadásának híre rendkívül nagy sikeresedést váltott ki. Nagy tömeg gyűlt össze a külügyminisztérium előtt és hangosan követelte, hogy a kormány haladéktalanul tegyen diplomáciai lépéseket Szófiában. Politikai körökben utáznak arra, hogy a komitációs-bandák tevékenysége az utóbbi napokban fokozódott, miután Bulgária, Jugoszlávia ellenzése dacára, megkapja a külföldi kölcsönt. Három- négy tagú bandák, az úgynevezett sztrojtrák és vécsertrák, már eddig is betörték Jugoszlávia területére, de egészen szokatlan, hogy harmincfőnyi csapat merészeljen betörni Jugoszláviába.

A kormány 18 fontról 13-ra szállította le a buza kiviteli vámját

Viharos lefolyású volt a tegnapi minisztertanács. Szerdán döntenek a többi exportilleték redukálásáról

(Bucuresti-Bukarest, július 29. Az Uj Ke- let tudósítójától.) A kormány tagjai ma délután minisztertanácsot tartottak, melyen Averescu elnökölt. A minisztertanács 6 órakor kezdődött, kilencór felbszakították, hogy a miniszterek megvacsorázzanak, majd fél tízkor folytatták és fél tízenegykor ért véget. A miniszterek hangu- latáról a tanácskozás rendkívül heves lefolyású volt és így a tegnapi minisztertanács különféle kombinációkra ad alkalmat.

Averescu távolléte idején, hogy szükség esetén minisztertanácsot tarthassanak. Averescu helyet- tesét csak a jövő szerdán fogják megnevezni. Leszögezték továbbá azt is, hogy egy miniszter legfeljebb csak egy helyettesítést vállalhat magára.

Egyesek szerint volt olyan tázisa is a mi- nisztertanácsnak, amikor miniszterválságra is lehetett következtetni és csak Averescu rend- kívül óvatos és diplomátikus közbelépésével sikerült a krízist eliminálni. Különösen Ga- roflid és Lepadatu összecsupása hozta a kor- mány tagjait rendkívül kellemetlen szituációba.

A rendkívüli hitelek tárgyalása során, ki- mondotta a minisztertanács, hogy a hátralevő költségvetési évben is szigorúan ragaszkodnak a költségvetésben előirt kiadásokhoz és csak a legszükségesebb kiadásokra adnak rendkívüli hitelt az előrelátható költségvetési feleslegből.

A miniszterek egyébként a tanácskozásról kijövet nem voltak hajlandók semmilyen nyi- latkozatot tenni. Kiszivárgott hírek szerint a tanácskozás a következőképp folyt le:

A minisztertanácsról egyébként a következ- ő hivatalos jelentést adták ki:

Mindenek lött a buza kiviteli illetéke le- szállítására tett javaslatot veték megvitatás alá. Garoflid javasolta, hogy szállítsák le az illetéket 10 000 lejjel, míg Lepadatu ragasz- kedott ahhoz, hogy az illetékek maradjanak meg a jelenlegiben. Averescu közvetítő i di- vány, hogy szállítsák le 5000 lejjel, némileg megnyugtatta a kedélyeket és ezt a javaslatot a minisztertanács magáévá tette. A buza új kivitteli vámja tehát 18 angol font helyett 15 font. A többi cikkek illetékének leszállítása ügyében a jövő szerdán dönt a mi. sztertanács.

Lepadatu miniszter ismertette a költség- vetési év második negyedének kiadásait és be- vételeit, mely után elhatározta a miniszter- tanács, hogy a kiadásoknak továbbra is a költ- ségvetésben előirt határok között kell marad- niuk. A kormány tagjai a jövő minisztertaná- cson beterjesztik azokat a törvényjavaslatokat, melyeket az őszi ülésszakon keresztülvinni szán- dékoznak. Elyben a minisztertanács megállapi- totta a jövő évi költségvetést különös tekintet- tel a tisztviselők és a katonaság, illetve a tisz- tek fizetésemelésére.

A kormány tagjainak nyári szabadságát tár- gyalták ezután. Leszögezték, hogy mindenki mehet szabadságra, ha tudja helyettesítését más miniszter kollégájára bízni. Elvként kimondot- ták azonban, hogy a miniszterek legalább fele- számban feltétlenül Bukarestben legyenek

Politikai körökben élénken kommentálják azt a konfliktust, amely Lepadatu és Garoflid között keletkezett a tegnapi esti miniszterta- nácsban. A lapok szerint Garoflid javaslatot tett, hogy a buza illetékét szállítsák le 18 000 lejjelről 8000 re, a liszt illetékét 7 500 re, a napraforgót 15 000-ről 10.000 re, a l heréét 40.000-ről 10.000 re.

Lepadatu erre állítólag azt a kifejezést hasz- nálta volna, hogy ez a javaslat tárgyalásra sem érdemes. Garoflid sértve érezte magát és elég- tételt kért. Averescu közbelépése csillapította a kedélyeket, de csak ideiglenesen és azt hiszik, hogy a konfliktusnak még folytatása lesz.

Tekintetes Söhivatal!

Csuj-Kolozsvár, postabélyeg kalte.

Vettem mai nagybecsű leiratukat, amelyben, mint magukat kifejezni szerencsésük van, „az ugynevezett peches ember külemtani leírását, valamint jellemének és ezzel összefüggő sorsának taglaló boncolását” szivesek kérik. Miután csekélységem inkább csak magyarul tudogat, ezen a nyelven leszek bátor válaszomat megírni; egész egyszerűen a peches emberről beszéltek.

A peches ember pechje a születésekor kezdődik. Jó szülei ugyanis leányt vártak és miután nem leánynak született, az egész helyzet egyszerűen azt jelenti, hogy rá nem várt senki, ő csak itt van. Ezzel kezdődik élete, amely azután nem más, mint összefüggéstelen pechek összefüggő sorozata, a változatosság okáért olyan pechek közbeiktatásával, amelyek nem az övéi, hanem ő hozza másoknak. Ez, ha mondanom szabad, az ő külön pechje.

Felnőni úgy nő fel, mint más, de ez csak azért van, hogy nehezebben lehessen mástól megkülönböztetni. Mikor rájönnek, hogy mégis ő az, akkor már többnyire késő. Serdülésével egyidejűleg, de fokozott mértékben serdül a pechje is, hogy mire nagykorúságát elérje, a pech túlhaladja a földi méreteket.

Nem méltóztatnak jól tudni: a peches ember nem kéri le a vonatot. Szinte azt mondanám: nincs neki olyan szerencséje. Nem, a peches ember indulás előtt tíz perccel ott van, jegyet vált, beszáll, kényelmesen elhelyezkedik és csak mikor már egy órája van az állomáson, akkor veszi észre, hogy a vonat rég elment, de az ő kocsiját lekapcsolták, mert javítóműhelybe utalják. Neki elfelejtettek szólni. Az a néhány ember, aki még ugyanabban a kocsiban van és akinek a jelenlétében ő bizott, az állomási személyzethez tartozik és ott lopja a napot a kocsiban. Vagy máskor büszkén és boldogan száll be egy újságíró szabadjeggyével, éjjel két órakor a vonatba, végig fekszik a pamlagon és áldja a sötétséget. A kalauz megjelenik, megnézi a szabadjegyet, rávilágít Pechesre és megkérdi románul: „Uraságodat, hogy hívják?” A peches dörmögve mondja be az újságíró nevét: „Igmándy Arszlán.” „Bocsánatot kérek, — mondja erre a kalauz zengzetetes magyar nyelven — de én négy év óta egy udvaron lakom Igmándy urral, hát nekem ne tessék ilyen keserűeket mondani.” És nyájasan hozzáteszi még: „Összesen haterzen vagyunk kalauzok a céfelnél, ép hozzám méltóztatott kerülni?” Igen, ép hozzá. Tetszik látni, ez a pech.

A peches ember utána ugrik a faldobló nőnek, kihuzza a folyóból, leteszi a parton és azután boldogan siet a férfi felé, aki ordítva s aladgált az előbb fel és alá, segítségért kiabálva. A várt jutalom helyett eget rángató pofont kap ettől a férfiól, akinek az ayúját nusta ki a vízből. Az egész ordítás csak ugynevezett hékli volt, hiszen a pasas folyton az anyósa nyomában volt és fel feltüaedezett a látéhatáron, amikor az anyósa olyan helyen akart a vízbe ugrani, ahol nem volt elég mély, vagy ahol sohan jártak. A férfi egyébként uszóbajnok civilben.

A peches ember orvosral lakik egy házban, sőt egy folyosón és átlag négyszer költik fel egy éjjel az orvos helyett, vagy csak azért, hogy megtudják tőle az orvos ajtószámát. Megnyitja és hatalmas táblát tesz ki az ajtójára: AZ ORVOS A SZEMKÖZTI AJTÓNÁL! Más már csak ötször kel fel éjjelente, mert a lépcsőházban sötét van és felcsengetik, mert részben nem tudják elolvasni a táblát, másrészt az analfabéta küldönc megijed a nagy táblától és tudni akarja, hogy az-e az orvosé.

A peches ember nagyszerű lakáaba költözik, boldogan helyezkedik el és áldja a sorsot, amely egy rekvirálás- és egyéb nyomorúságmentes, olcsó, kellemes családi otthonhoz juttatta őt. Egy hétig lakik ott, azután áthelyezik László-fülkőzép nagyhözségbe, oda, ahol a primpretor hetenként változtatja a lakását és mindig más barátjának engedi át a régit. Lakást egyáltalában nem kapni.

A peches ember, ha véletlenül futballista is hozzá, boldog buzgalommal vágódik ordítva hátra a tizenhatos vonalon belül, hogy a csa-

pata tizenegyest rughasson az ő elgáncsolása miatt. Pechje az, hogy fejen rugja a saját centterhalfj, de tizenegyesről szó sincs, mert a bíró lesállás miatt lefújta közben a támadást.

A peches ember föntebbi jellemzéséből kiderül, hogy itt a „balsors az kit régen tép” minősített esetéről van szó. A baj csak ott van, hogy, mint fentebb jelztem, a peches ember nem elégszi meg a maga b jával, hanem másra is pechat hoz. Így azután a világra a mér meg-lé-ő kellemetlenégeken kívül még a meg-peches mivoltát is ráhozván, joggal méltó ügy honfitársal undorral teli megvetésére, valamint a ké-ő utókor ítéletére.

Mindmelllett, sőt ezek ellenére, a peches ember nem hagyja magát. Ez a legnagyobb szerencsétlensége. Ő az, aki a kávéházban a legelföldözhetőbb kártyázó, ő az, aki mindenáron marhat exportál, ő az, aki részlet-

tízletet nyit, ő az, aki humort ír. És mindezt olyan nyájas, barátságos arccal, olyan gyermeken tiszta lélekkel teszi, hogy az embert elönti a vér.

Tekintetes Söhivatal, legközelebbi sürgős tevékenységei közé, mint például a városi tanács felosztatás vezélye elleni védelme, Miksa pártállásának megállapítása, a marosvéci helikon méltatása, a lakásrekvirálások megszüntetése, az exporttarifa leszállítása, a kolozsvári sportállapotok rendezése, stb., stb., szóval az ügykörébe tartozó teendők közé a peches ember elleni írtó küdelmet is fölvenni sziveskedjék. A magam részéről, bár megbízásom erre nem terjed ki, néhány támponttal szivesen szolgállok.

Addig is ajánlom magam

teljes tisztelettel:
Drót Mór

Az angol-amerikai adósságok rendezésétől függ a frank további sorsa

Coolidge elnök utasította Mellont, hogy kezdjen azonnal tárgyalást. Franciaországban is bevezetik a tisztviselői B-listát. Egyelőre még nem mutatkoznak a Poincaré-rezsim előnyei

(Páris, július 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Newyork Herald” párisi kiadása közli, hogy Coolidge elnök kábeltáviratot küldött Mellon pénzügyi államtitkárnak, aki jelenleg szabadságon van és utasította, hogy pihenését félbeszakítva, azonnal lépjen érintkezésbe az európai pénzügyi tényezőkkel és tanácskozzon azon országok pénzügyi helyzetéről, amelyek a világháborúban a legtöbb kárt szenvedtek. Páris legnagyobb szenzációja egyébként az, hogy a minisztériumokban ma kezdtek összeállítani a B-listát, vagyis azon tisztviselők névjegyzékét, akiket le fognak építeni. A rendőrfőnök ma magához kérte a sajtó képviselőit és kérte őket, ne riasszák el a külföldieket a párisi idegenellenes tüntetések hírével. Kijelentette a rendőrfőnök, hogy utasította minden közegét, hogy az idegenek ellen irányuló tüntetéseket a legerélyesebben fojtsák el.

Poincaré tegnapi programbeszéde után ma vártlenül ismét esni kezdett a frank. Különösen az Egyesült Államokban és Angliában értékelik minimálisan a francia valutát, amit annak a körülménynek tulajdonítanak, hogy Poincaré tegnapi programbeszéde, nem érintette sem az amerikai adósságrendező megállapodást, sem a külföldi kölcsönök kérdését. Poincaré a rossz hatás ellensúlyozására ma kijelentette, hogy a kamara újabb összeülése után, még e hét folyamán napirendre kerül az angol és amerikai adósságrendező egyezmény ratifikálásának megvitatása.

A kormányelnökhöz közelálló lapok jelentése szerint a Poincaré kormány különben legalább erkölcsileg szintén kötelezettnek érzi magát az előzők által megkötött adósságrendező szerződések betartására. Poincaré azonban mindennek dacára meg van győződve, hogy a washingtoni szerződést még sok tekintetben revízió alá lehet venni.

Kedvezően fogadtatás Amerikában

Newyorki lapjelentések szerint viszont Coolidge elnök annak a véleménynek adott kifejezést, hogy a franciaországi ellenséges hangulat Amerikával szemben legtovábbal sem alkalmas arra, hogy az adósságrendező egyezmény kérdésében Franciaország az eddigi megállapított feltételeknél kedvezőbbeket tudjon elérni. Az amerikai közhangulat szintén napról-napra érzékenyebben vesz tudomást az amerikai állampolgárok párisi izultálásáról. Igen befolyásos körök határozottan követelik, hogy Amerika hívja vissza megbízottait a genfi beszerelési konferenciáról, mert Európa nem érdemli meg, hogy vele törődjenek.

Johnson kaliforniai szenátor a „Newark World”-ban a következő nyilatkozatot tette:

Európában azt mondják, hogy az Egyesült Államok a nemzetek Shylockja és pénzéhes páriája. Európa gyűlöli és lenéz bennünket csak azért, mert pénzünket be akarjuk hajtani. S mégis vannak amerikaiak, akik elég vakok és gyöngék ahhoz, hogy a gyűlölt hitellezést abba a világbíróságba küldjék, amelyben a gyűlölködő adócsok az urak. Amerikának csak egyetlen válasza lehet a mai európai hangulattal szemben: visszavonni főlvételi kérvényét.

Megszüntettek négy minisztériumot

Poincaré egyébként összehívta a nagybankok képviselőit, hogy kifejték előtte véleményüket pénzügyi javaslataira vonatkozólag. Poincaré a pénzügyi bizottság előtt is ismertette javaslatait, mire a bizottság husz szavazattal a szociálisták szavazatai ellenében elfogadta a javaslatokat.

A francia kormány megszüntette az aviatikai, kereskedelmi, tengerészeti és a felszabadított területek minisztériumait és ezeket a közgazdasági minisztériumokhoz csatolta.

A kormány megkezdte ezek kivül a költségek csökkentését. Poincaré, mint pénzügyminiszter, számos tisztviselő elbocsátását rendelte el a pénzügyminisztériumában.

A kormány pénzügyi javaslatai 4250 millió közvetlen és 1926 millió egyenszámjövédelen többletet irányoznak elő.

Nemzetközi pénzügyi konferenciát

Angol bankkörökben, mint ismeretes, már régen felmerült az a terv, hogy nemzetközi pénzügyi konferenciát hívjanak össze, Anglia, Amerika, Franciaország, Svájc, Olaszország és Németország részvételével. A konferencia foglalkozna a Dawes tervvel, a frank szanálásának programjával és más aktuális kérdésekkel. A konferencia tervét angol, amerikai és francia pénzügyi körökben nagyon kedvezően fogadják. Abból az alkalomból továbbá, hogy a népszövetség gazdasági bizottsága októberben Genfben tanácskozára ül össze, a nemzetközi kereskedelmi kamara is azzal a tervvel állt elő, hogy nemzetközi gazdasági konferenciát tartsanak, amely vizsgálat tárgyává tenné, hogyan lehetne elhárítani az akadályokat a nemzetek gazdasági együttműködésének útjából. A tárgyalás két főpont körül mozogna: egység-s tanácskozás a vasutak együttműködésének útjában álló akadályokról és a hitelkérdések pénzügyi nehézségei.

Fényképezetek, Amateurok!

Fényképezési cikkeiket a legolcsóbban

Bernát

paprosáruházában,

Plata Unirii 29 szám alatt [Laydakukrászda mellett] szerezhetik be.

Lemezeket kidolgozunk. — A világhírű Angol Imperial lemezek gyári leírkat.

— Visszahívják a bukaresti német követet. Bukarestből jelentik: Freytag bukaresti német követet visszahívták. Utódjává von Mutius követségi tanácsost neveztek ki.

Ruhája molymentesse válik, ha Czinknél festtet, tisztított.

A német hadsereg egyik legjobb tábornoka kijelentette, hogy a spaai főhadiszálláson szisztematikusán készítettek elő a német antiszemitizmust

Báró Schönaich szenációsan leleplező nyilatkozata a német fajvédelem bossorkenykönyhájáról

(Berlin, július 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Báró Schönaich német vezérőrnagy — a háború alatt a német hadsereg legjobb tábornokainak egyike — rendkívül érdekesen nyilatkozott az utóbbi esztendőben erőrekapott antiszemitizmusról egy berlini lap hasábján:

— Fiatalabb katonai éveimben — mondotta — éppen annyira antiszemita voltam, mint minden katona iszt. Tudtam azt, hogy a zsidó nemcsak aktív tiszt nem lehet, de még a tartalékban sem kaphatott tiszti csillagot. Sokat nem igen gondolkodtunk a dologról, abban a tudatban rögtön fel, hogy a zsidó nem lehet tiszt — tehát nem lehet iszt.

Schönaich lassanként mind magasabb rangot kapott, majd ezredessé nevezték ki.

— Ebben a mi ötémben — folytatta — egy századnál három egyéves önkéntest ismerem meg. Az egyik egy grófnak, a másik egy kisgazdának, a harmadik egy zsidó kereskedőnek volt a fia. Részint a magam, részint a századparancsnok tapasztalata alapján megállapíthatjuk, hogy a három önkéntes közül kétségtelenül a zsidó volt a legjobb katona, utána következett a kisgazda fia, a legrosszabb volt a gróf. Amikor az előléptésekre került a sor, nagy lelkesüldéssel támadtak. Nem bírtam lelkesüldésemre venni, hogy a zsidót kihagyjam az előléptetésből csak azért, mert zsidó, viszont a grófot előléptessem csak azért, mert gróf. Hosszas töprengés után végre arra az elhatározásra jutottam, hogy mind a három önkéntest előléptetem. Így lett a zsidó önkéntesből altiszt.

Zsidók a német hadseregben

Schönaich nem elégedett meg ennyivel. Maga köré gyűjtötte az altiszteket, különösen az értelmesebb örmestereket s megkérdezte tőlük, mit gondolnak, vajjon ha egyik másik járőrvezető zsidóvállalás volna, a legények nem engedelmesebbnek-e neki úgy, mint a keresztényvállalású járőrvezetőnek?

— Feltétlenül éppen úgy engedelmesebbnek nekem! — mondotta az egyik örmester és a többiek helyeslelték neki.

Az altisztek további szavaiból hivatva az ezredes, hogy az antiszemitizmusnak tulajdonképpen semmiféle komolyabb alapja sincsen náluk. Arra a kérdésre, hogy hát mégis miért tartják el ezenvesznek a zsidót, majdnem mind ezt válaszolták:

— Fent az urak így akarják... Ott nem szeretik a zsidókat és így ennek bizonyára valamilyen okának kell lenni...

— Az értelmesebb katonák azonban — egyeztet Schönaich — felháborodtak azon, hogy a zsidó katonákat úgy a kiüntetésnél, mint az előléptetésnél csak azért szorították háttérbe, mert zsidók.

Antiszemita jelszavakkal Berlin ellen

A vezérőrnagy meg van róla győződve, hogy az antiszemita hullám, amely az összeomlás után Németországot előntötte, mesterségesen előkészített dolog volt.

— Még pedig azok készítettek elő mesterségesen — hangsúlyozta, — akik szívük mélyén felelőnek érezték magukat az összeomlásért. Hiszegettem a katonai, politikai és gazdasági vezetőket, akik mindenáron bűnbakot akartak a népharag elé odaállítani. Ilyen bűnbaknak a zsidóság nagyszerűen bevált. Állítom, hogy a spaai főhadiszálláson komolyan tanácskoztak arról, hogy antiszemita jelszó alatt vonuljunk Berlin ellen. Az antiszemitizmusra már a háború során készültek, mert a statisztikáikat durván meghamisították a zsidók kárára.

Ezek az emberek oly ügyesen dolgoztak, hogy sok becsületes embert is a táborukba vontak.

— Igen sok tisztességes embert ismerek — jelentette ki báró Schönaich, — aki komolyan hisz Clon bölcsében s ehhez hasonló ostobaságokban. Az antiszemita irodalom annyira elkábította őket, hogy képtelenek észszerűen gon-

dolkozni. Pedig az antiszemitizmus nyilvánvalóan veszedelmes hazugság!

Mégegyszer a „tiszta fajlák“-ról

A vezérőrnagy behatóan foglalkozik az antiszemitizmus két leggyakoribb jelszavával, a faji kérdéssel és a gazdasági kérdéssel.

— Ezek a csacsogó fajvédők — ugymond — komolyan hiszik, hogy az embernél ugyanazok a szempontok lehetnek mérvadók, mint az állat vagy növényvilágban és az emberrel is ki lehet tenyészteti ugynevezett tiszta és ősszorosokat. Mióta a Mendel-féle öröklődési törvény közhíressé vált, csak nevetni lehet ezen a naivitáson. Hiszen éppen ezen ellenkező — igaz — keresztezések útján jutnak el a legjobb emberi példányokhoz. Ott van példánakokáért Amerika. Hányféle emberi fajtát dobtak ebbe az olvasztótégelybe!

Az igazi „fajvédelem“

— Igen — kiált fel báró Schönaich — én

Gróf Andrássy Gyula három hónapig udvarmester lesz Zita exkirálynénál

Lequeitióba való elutazása előtt nyilatkozott a királykérdésről és a magyar belpolitikáról

(Budapest, július 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Gróf Andrássy Gyula legközelebb három hónapig tartózkodásra Lequeitióba utazik, hogy vejét, Csizráky grófot, aki Zita exkirályné mellett mint udvarmester teljes szolgálatot, erre az időre leváltassa. Ezzel szemben gróf Károlyi József nem tér többé vissza Lequeitióba. A magyar arisztokrácia sulyt helyez arra, hogy valaki közülük állandóan a királyné környezetében legyen.

Elutazása előtt gróf Andrássy Gyula nyilatkozott a „Magyarország“ tudósítójának a legitimizmus és a belpolitika kérdéseiről. A magyar legitimisták tudvalevőleg azt a követelést állították az exkirályné elé, hogy Ottó főherceg kizárólag magyar király legyen. Ez ellen a magyar kivánság ellen élénken tiltakoznak az csztrák legitimisták. Gróf Andrássy kijelentette, hogy, amennyiben ez a kérdés Lequeitióban szóba kerül, ő a magyar álláspontot fogja képviselni.

hajtandó vagyok fajvédelemre, hajtandó vagyok arra, hogy az emberiség aljának szaporodását lehetetlenné tegyék. Tegyük lehetetlenné, hogy a gyilkos, család, az erőszakoskodó, a hitvány gyermekeket nemehessen. De, természetesen, ne csak a zsidók között érvényesüljön ez a kiválogatás, hanem mindentűtt.

Apadóban az antiszemita hullám?

A mi korunk a materializmus kora s így nemcsak a zsidók azok, akik gazdagság után vágyakoznak. Nemesvértű fajvédőket is ismerünk én, akik börzén játszanak és zsidó bankároktól kapják a tippeket. Amíg a tippek beválnak, addig minden rendben van, de ha nem válnak be, akkor elkezdik szidni a zsidókat. Akár meg is tudnám nevezni ezeket a nemes fajvédőket, akik évek óta üzik ezt a játékot. Ugyanezekhez a zsidó fajtához sorozom azokat a „tisztavérűeket“, akik gazdag zsidókat vesznek el feleségül és hogy ezt a bűnüket valamiképpen expialják — éjjel-nappal tüzet okádnak a zsidók ellen.

Báró Schönaich végül annak a felőgésének adott kifejezést, hogy az antiszemita hullám most már apadóban van. A jobb gazdasági helyzet többet tett a felvilágosodás terén, mint millió rőpirat. Az emberek lassanként átlátják, mi volt nyomorúságuk igazi oka. Ha egyszer ezt átlátják, álláspontjukat semmiféle demagogiával nem lehet megdönteni.

tióban szóba kerül, ő a magyar álláspontot fogja képviselni.

A belpolitikáról gróf Andrássy a következőket mondotta:

— Soha a belpolitikai helyzet nem volt olyan vigasztalan, mint most. Felelősségem teljes tudatában kijelentem, hogy még soha kormány olyan abszolutiztikusan nem uralkodott, mint a jelenlegi. Sehol a világon nincsen a magyarországhoz hasonló abszolutizmus. Az államkormányzással járó jogokat az abszolutizmus kényszerével gyakorolják, anélkül, hogy eljárásukat a legcsekélyebb külső siker felmutatásával menthetnék. Ezen az állapoton csak a legitím kiáltsághoz való visszatérés segíthet, amelyben a magyar nép tisztviselőit látja szabadságjogai fenmaradásának.

Egyre bonyolódik

a nagyváradi milliós postalopás rejtélye

Kétezzer dollárja és 20 millió magyar koronája tűnt el a Szatmárvármegyei Takarékpénztárnak. A tetteseknek még semmi nyoma. Abrudán pénztárost és 14 alkalmazottat átadtak az ügyésségnek

(Oradea-Nagyvárad, július 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több ízben beszámolt az Uj Kelet arról a nagyszabású betörésről, amelyet a nagyváradi vasúti postánál követtek el néhány nappal ezelőtt. A betörők, akik a helyzettel feltétlenül ismerősök voltak, több dollárról és más idegen valutára kiállított pénzeslevelet vittek el, csaknem kétfélmillió lej értékben. A bűntett felfedezése után a rendőrség azonnal bevezette a nyomozást, amelynek eredményeképpen Abrudán János, pénztárost és tizenhat más alacsonyabb fokú postai tisztviselőt őrizetbe vettek. A betörés hétfőn éjszaka történt és a nyomozás azóta szakadatlanul tart, anélkül a onban, hogy az eddig a gyanúsítottak ellen a legkisebb tárgyi bizonyítékot is produkált volna, sőt a postalopás rejtélye egyre inkább bonyolódik.

értéket képvisel, ami a lopás tényét még súlyosabbá teszi.

Miután a július 19-én feladott és további-tott ezerdolláros pénzeslevelnek nyomaveszett, a rendőrség úgy következtet, hogy már az előző hét vége óta rendszeresen folyt a postahivatalban az értékes pénzeslevelek összegyűjtése, amelyeket azután nem készítettek. Valószínűnek látszik, hogy a Szatmárvármegyei Bank esete nem egyedülálló és további reklamációk sorozatára van kilátás.

A rendőrség egyébként a nyomozást befejezte és Abrudán János pénztárost tizenkét társával átkísérte az ügyésségre. Négy letartóztatottat, akiknek sikerült alibit igazolni, szabadlábra helyezett a rendőrség. Bár az eddigi nyomozás folyamán semmi terhelő momentum Abrudán és társai ellen fel nem merült, a rendőrség abból kiindulva, hogy a feltört kasszán semminemű külső erőszak nyomai nem találhatóak, továbbra is Abrudánt gyanúsítja.

Minden nő

ki bőrének üdétégét és tisztaságát meg akarja őrizni, használjon **Dr. Biró-féle**
Havasí gycpár-krémet,
szappant, pudort, mosdóvizet

Ma délelőtt ugyanis megjelent a rendőrségen dr. Banner Antal, a Szatmárvármegyei Takarékpénztár Rt. főtitkárjelöltje, aki feltűnés-kelző feljelentést tett. Előadta ugyanis, hogy a bank július 19-én és 23-án a nagyváradi Egyesült Bank és Takarékpénztár címére két darab, egyenként ezer dollára kiállított pénzeslevelet hűdött, amelyeket 25-én egy húszmillió magyar koronáról kiállított levél követte. Banner dr. bejelentette, hogy ezek a levelek mégérkeztek a nagyváradi postára, a címzetettek azonban mindaddig nem kapták meg őket. A három pénzeslevelél több, mint félmillió lej

Es mindezt
lyan gyerme-
z embert el-
lebbi sürgős
l a városi ta-
delme, Miksa
rosvécsi heli-
k megszünte-
a kolozsvári
b., szóval az
a pechos em-
ani szivesked-
biztatásom erre
ttal szivesen
es tisztelettel:
Drót Mór
zésétől
anciaország-
a Poincaré-
iadása közli,
jelenleg szá-
sbe az európai
k a világhábc-
nogy a minisz-
rzkét, akiket
érte őket, ne
a rendőrfőnök,
egerélyesebben
e az aviatikai,
adított területek
nkügyi minisz-
al a költségek
üzügyminiszter,
elte el a pénzügy-
i 4250 millió
őjövedelem több-
gyi konferenciá
rgetes, már régen
zi pénzügyi kon-
erika, Francia-
ország részvéte-
D.was tervvel, a
és más aktuális
angol, amerikai
gyon kedvezően
ovábbá, hogy a
októberben Gar-
zethőzi kereske-
állt elő, hogy
tertsanak, amely
ehetne elhárítani
gi együttműkö-
őfpont körül mo-
utak együttmű-
ól és a hitelker-

IRÓK ÉS IRÁSOK

A bécsi zsidók története

Dr. Max Grünwald legújabb könyve

A bécsi zsidó hitközség nemrég ünnepelte belvárosi híres templomának 100 éves fennállását. Az előjáróság helyes tapintattal megbizta egyik kiváló rabbiját, Dr. Max Grünwaldot, az ismert történetírót, a „Jahrbuch für jüdische Volkskunde“ nagydíjnyertes szerkesztőjét, hogy az ifjúság számára írja meg ez alkalomból a bécsi zsidók történetét. Ez a munka „Geschichte der Wiener Juden“ címen most meg is jelent és a kitűzött célnak a legjobban megfelel. A kitűnő szerző érti a módját, hogy az olvasó figyelmét az első lapról az utolsóig szakadatlanul lekösse. Az egész nagy anyagot átfogó nagy tudásának teljességéből merítve, kölyved átlusban és az ő sajátosan ékes szövegnyelvezetével mondja el a viszonylagos és érdekesítő történetet a helyes módszerrel, hogy háttérnek mindenütt megfesti előbb a kor történetét és ebbe helyezi be, ebből emeli ki a speciális zsidó történetet, még pedig úgy, hogy azt egyes kiváló férfiak élet- és jellemrajza köré csoportosítja. Kezdvé a zsidók legrégebbi nyomaival Bécsben és Ausztriában, megelőveniti előtűnik az első bécsi zsidó gettó mozgalmas képét, amely az 1421-iki zsidó égetéssel nyert katasztrófális befejezést.

Ebből a korszakból kiemelni Dávid Strauss és két világhírű rabbi: Isak Orzerua és Meir Halévi alakját. „Őök időkre szólott bár a zsidók kitiltása Bécsből, az osztrák hercegek és főurak pénzügyi szükséglete mégis odáig vitte a dolgokat, hogy már a XVI. század fordulóján ismét találnunk zsidó településeket Bécsben, akiknek számára nagy erőfeszítések után II. Ferdinánd császár a mai Lipótváros területén jelölt ki a gettót, melynek azonban csak rövid fennállása volt, mert már 1670-ben I. Lipót császár ismét kiűzte a zsidókat Bécs területéről. Erről egykorú mészárszélen kapunk megkapó képet. E korszak történetéből főképpen Lipmann Heller, a „Toszeft Jomtov“ közzismert tudós szerzője és Fränkel dugazd zsidó polgár alakjai emelkednek ki. Ez utóbbira különösen jellemző, hogy a mai is a see gassei temetőben nyugvó zsidó halottak védelmét a bécsi magisztrátustól súlyos pénzzel vásárolta meg. De Ausztria, mint mindig, most is elkészült ezzel a kegyetlen rendszabállyal, amelynek pártját abban az időben már sehol másutt nem találjuk.

Az akkori idők rettentő gazdasági válságában a zsidók közreműködése nélkülözhetetlennek bizonyult és ezért találjuk Bécsben már nem sokkal utóbb, „mint faktort és szállítót“, a nagytehetségű Samuel Oppenheimert, akit a mai bécsi zsidó hitközség megalapítójának tekinthetünk és nyomban a vele rokon, de még nálánál is nagyobb koncepciója Simon Wertheimer, aki egy személyben volt tudós és diplomata, rabbi és nagykereskedő. Az ő nyomában mind nagyobb számban szivárgott be a zsidóság ismét a császárvárosba és élt ott megalázó hatósági intézkedések állandó nyoma alatt és mégis állandóan gyarapodva számban, anyagiakban és szellemi befolyásban. A XIX. század első évtizedében az Arnsstein-ház középpontja volt Bécs szellemi és művészi életének, ahol államférfiak, írók és művészek minden nap megfordultak, holott a ház ura és asszonya csak „schutzjuden“ minőségben lakhattak Bécsben. Ezt a szegénybéllyeget voltaképpen csak 1848-ban vették le róluk és csak ezután alakíthattak a zsidók formális hitközséget, de templomot már korábban építhettek, nem utóbbra nézve, hanem egy ház udvarában meghúzódott, ahogy még ma is fennáll a most jubiláló istenháza a Seitergasse-ban. A templom ritka szerencsével a legmértékesebb ének és legidősebb papot kapta Sulzer, illetve Manheimer személyében, akiknek nem kevésbé méltó hivatali utódai voltak Jelinek és Gäd-mann. (A könyv 1914-ig végződik és így Chajes főrabbit még nem említi.) Rendkívül jól, áttekinthető csoportosításban nyújtja a szerző mindazon kiváló egyéniségek képét, egy-egy találó vonással jellemelve mind egyiket, akik Bécsnek vagy csak zsidó életben, vagy egyetemes szellemi életben kitűntek

és ezt a városi és a város zsidó hitközségét a fejődésnek ritka magas fokára emelni segítették és végül nagy rokonszenvvel festi meg az ébredő zsidó nemzeti mozgalom és benne a halhatatlan Herzl mindenkori világitó,

sugaras képét. Összesen 14 táblán, az egykorú képek és okirathasonmások díszítik a sikerült kis művet, amelyet minden érdeklődő figyelmébe jó lelkiismerettel ajánlunk.
Dr. Eisler Mátyás

Szeptemberben népszavazás dönt Spanyolországban a diktatura fentartásáról

(Madrid, július 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szeptember 12-én megtartják Spanyolországban a népszavazást abban a kérdésben, hogy kívánja-e a nép a direktorium további fentartását. A szavazásra jogosultak minden községben személyesen kötelesek nyílt szavazásban résztvenni. Liberális körökben azt híresztelik, hogy a nemmel szavazókat a kormány megakarja torolni.

A bíróság elrendelte a nagyváradi Löblé-szeszgyár elárverezését

Nem sikerült a hitelezőkkel való megegyezés. Október elsején árveresik el a gyár épületeit és felszerelését

(Orade-Mare Nagyvárad, július 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A csődbejutott és sok kalamitáson keresztülment Löblé-szeszgyár sorsa a mai napon megpecsételődött. Egyideig, mint annak idején azt az Uj Kelet megírta, szó volt arról, hogy dr. Löblé László csődön belül kiegyezik hitelezőivel. Arra nézve is történetek kíséreltek, hogy a gyárat hitelezői konzorcium vegye át, most azonban a csődöt ugylátszik nem hátríthatja el már semmi. A

nagyváradi járásbírósg tegnap a kincstár, dr. Perczel Adolf ügyvéd és a nagyváradi Hitelbank mint első helyen szereplő hitelezők kívánására elrendelte a Löblé-szeszgyár egész épületkomplexumának és ingóságainak elárverezését, hogy követeléseiket megkaphassák. A bíróság az árverést október elsejére tűzte ki, amikor is végsőképpen meggyűl a dob a gyönyörű Löblé-szeszgyár fölött.

Olaszország még augusztusban ratifikálja a beszarábiai egyezményt

Az olasz lapok közlik Averescu tábornok római látogatásának programját

(Bucaresti-Bukarest, július 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Olaszország szerepéről a beszarábiai kérdésben eddig a legellentmondóbb hírek kerültek forgalomba évek óta és legújabbban is. Tudvalevő ugyanis, hogy az összes volt szövetséges és semleges államok már régen ratifikálták Beszarábiának a román királysághoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi egyezményt, csak — Amerikán kívül — éppen Olaszország tért ki eddig ez elől, holott Romániához érzelmi, politikai és gazdasági szálak fűzik.

Ennek a régóta vsjudó kérdésnek és egyéb függő ügyeknek a rendezésére Averescu mi-

niszterelnök a nyári szünetben, mint ismeretes, Rómába utazik és később Ferdinánd király is meglátogatja az olasz uralkodót. A most Bukarestbe érkezett olasz lapok közlik Averescu tábornok olaszországi utjának programját. E szerint a miniszterelnök augusztus 10-én indul Romániából. Az olasz határon fogadják és egész ottartózkodása idején az olasz kormány vendége lesz. Az olasz kormány bankettet is rendez, amelyen az olasz király is résztvesz. Ezen a banketten Mussolini hivatalos nyilatkozatot tesz, amelyben elismeri Beszarábiának Romániához való visszacsatlakozását és elismeri Románia jelenlegi határait.

Diplomáciai bonyadalmak a koholt gyilkossági vád alatt letartóztatott magdeburgi zsidó gyáros ügyében

Tisztázódik a magdeburgi juszticmord. Az egyik rendőrtisztet fel-függesztették állásától

(Berlin, július 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magdeburgi per, amely Németország egyik legújabb juszticmordjának indult, most új fázishoz jutott és napról napra tisztázódik.

Schröder, a Haa-ség könyvelőjének, Hellingernek gyilkosa néhány nap előtt azt a kijelentést tette a rendőrség előtt, hogy a gyilkosságotan Magdeburgban élő csehok is részt vettek. A rendőrség emberei megtudták, hogy körülbelül július 17-én fogja kihallgatni Schrödert ebben az ügyben a vizsgálóbíró, mire egy nappal előbb, július 16-án este hét órakor ten Holt rendőrtiszt felhívta Ádám cseh tiszteletbeli konzult és arra kérte, hogy egy másik ut jelenlétében megvizsgálja a konzuli helyiséget. Ádám ugyanis nem cseh állampolgár és úgy látszik, közeli barátságot tart fenn reakciós magdeburgi körökkel. A rendőrtiszt, aki gyanus volt már régebben arra, hogy csalóan irányítja a nyomozást, Schröderrel együtt elment a konzulátusra, ahol a helyiségeket alaposan megvizsgálták. Ezek után ten Holt becsületességét vette Ádámától, hogy a tényleges konzulnek, Jandénak a látogatásáról egy szót sem említ. Innen a rendőrtisztviselő egyenest a vizsgálóbíróhoz kísérte Schrödert, aki a cseh konzulátus helyeigérőit pontos leírást adott és aláírásztotta ezzel is azokat az állításait, amiket állítólagos cseh cinkostárs írt tett.

Schröder többek között azt állította, hogy Janda vicekonzul a Hellinger ellen elkövetett összeesküvésnek egyik részese volt. A vicekonzul azonban tudomást szerzett a reggeli látogatásról és azonnal felkereste Hörsing törvényszéki elnököt, aki előtt panaszt tett a rendőrség önkénykedései ellen. Az elnök, dacára, hogy egyénileg és hivatalból egyelőre nincs köze a perhez, mély sajnálkozását fejezte ki

a rendőri tulkapás fölött. Janda megelégedett a válaszal és elállott a cseh kormánynál való intervenciótól.

A sajtó most már behatóan foglalkozik az esettel és felháborodással ir arról, hogy Schröder a legnagyobb kedvezményeket élvezzi, így többek között azt is, hogy két tanúval beszélhetett, mielőtt azokat kihallgatták és egy újságírónak interjút adhatott.

Jellemző a magdeburgi nyomozásra, hogy a revolvert, a nyelvet Schrödernél megtalálták és amely az iratokhoz volt csatolva, hirtelen eltűnt. A revolver kalibarból és Hellinger fejében talált lövedékek-ből kétségtelenül meg lehet állapítani, hogy a gyilkosságot közvetlenül Schröder követte el.

A sajtó tiltakozásának köszönhető, hogy ten Holt rendőrtisztviselőt eltiltották az ügyben való további nyomozásól és fegyelmi eljárást indítottak ellene. Általában azt hiszik, hogy az ártatlanul meghurcolt Haa-sz már a közeli napokban kiszabadul.

Gyönyörű művészi fényképeket
különleges nyomással készít
Bátyi Lajos, Monostor-ut 7.
Prefektura mellett

Cuza p

Hatásköri

(Cluj-Kolozs sítójától.) A bu hivatalos orgá védelmi Ligába nak, mai számá Zelea Codreanu száma arról ad mények hírtelét, most ser maradt tagjai f

A lap leköz lyet Istratenak, cikkeit után int tekhez. Ez a nek szükségét: fel a megyei elsejéig közvetl be jelentésüket, szervezet összes tási kampány l ért szavazatok márt és a Liga tagjának.

A levél az szervezet a hit jelentését, azt a Liga tagjának.

A „Cuvant a kerületi szer sártsának tartja hborut tizenne amelyet valame megküldött az hívja a megyei ket ne közvetle rarchikus uton — terjeszkés el

A kerületi kérdést intézne tőpjához, hogy temberre össze ülést, amelynek sürgette. Ezt mindenestire attól, hogy Cu

A fia

A „Cuvant közli utolsó amelyet a kette zére, Istrate főképpen a Lig lakozik. Istra semmit sem te mozgalom ifju a mozgalom talajt a választ parlamentben. fiatalokat, hanc Gavanescu prof

— Cuza ne hogy az ifjúság vajjon a kormá

— A korm No-stra“ szerke szőlője, az ifju decemberében vár utóán. El kéni, csak sz u néppel.

— Aki a p mel kíserte, — i milyen borzalm nak, különbözőz löték abba az anu ált és a p riadt viszza, Jelentettük G Jelborodva pre reanu azonban getést Goga é amelynek sorá jezte ki alant

— Igy kig akar látni, tari

Cuza professzor seregszemlét készül tartani személyes hívei fölött

Hatásköri háboru Cuza és a Liga kerületi szervezetel között. Istrate kritikája Cuza parlamenti szerepléséről

(Cluj-Kolozsvár, július 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti „Cuvantul”, amely félhivatalos orgánuma a Keresztény Nemzetvédelmi Ligában megindult bomlási processzusnak, mai számában újabb fejleményeit közli a Zelea Codresnu—Cuza affárnak. A lap mai száma arról ad hírt, hogy Cuza, akit az események hirtelen fordulata meglepetés elé állított, most seregszemlét készül tartani megmaradt tagjai fölött.

Cuza levele

A lap leközli Cuzának azt a levelét, amelyet Istrate-nak, a disszidens ifjúsági vezérnek cikkei után intézett az összes megyei szervezetekhez. Ez a levél, amely a Liga szervezésének szükségét hangoztatja, szigorú hangon hívja fel a megyei szervezeteket, hogy augusztus elszejéig közvetlenül Cuza jásai címére küldjék be jelentésüket, amelynek tartalmaznia kell a szervezet összes tagjainak névsorát, a választási kampány lefolyásának beszámolóját az elért szavazatok számát, az összes szavazók számát és a Ligára esett voksok számát.

A levél azzal fejeződik be, hogy amely szervezet a kitűzött határidőig nem küldi be jelentését, azt az elnök nem tekinti tovább a Liga tagjának.

Az ellenlevél

A „Cuvantul” arról tud, hogy ezt a levelet a kerületi szervezetek előkei hatásköri megsértésnek tartják és egy másik levéllel formális háborút üzennek az elnöknek. Ez az ellenlevél, amelyet valamennyi kerületi szervezet elnöke megküldött az alájáró tartozó szervezeteknek, felhívja a megyei szervezeteket, hogy jelentésüket ne közvetlenül Cuza címére, hanem hierarchikus uton — a kerületi szervezetek útján — terjesszék elő.

A kerületi szervezetek elnökei egyszersmind kérdést intéznek a megyei szervezetek vezetőihez, hogy szükségessnek tartják-e szeptemberre összehívni a „Nagy tanács”-nak az ülést, amelynek összehívását Istrate hasztalanul sürgette. Ezt a gyűlést a „Cuvantul” szerint mindenesetre megtartják, teljesen függetlenül attól, hogy Cuza megjelenik-e azon.

A fiatalok kirekezdtek a parlamentből

A „Cuvantul”-nak ugyancsak mai száma közli utolsó cikkét annak a cikksorozatnak, amelyet a kettészakadási processzus egyik vezére, Istrate irt a kiválás okairól. Ez a cikk főképpen a Liga parlamenti szereplésével foglalkozik. Istrate megállapítja, hogy Cuza semmit sem tett annak az érdekében, hogy a mozgalom ifjú vezérkara, amely megteremtette a mozgalom szervezetét és előkészítette a talajt a választásokra, képviselőket kapjon a parlamentben. A biztos helyekre nem jelölték fiatalokat, hanem a hatvan éven felüli Luca és Gavanescu professzorokat.

— Cuza nem akarta — írja Istrate — hogy az ifjúság képviselőket kapjon, — lássuk, vajjon a kormány akarta-e?

— A kormány Goga Octavian volt, a „Tara Nostra” szerkesztője, a „Nemzeti Eszme” szószólója, az ifjú generáció barátja, akit 1923 decemberében a vállunkon hordoztunk Kolozsvár utcáin. Elmentünk hozzá nem támogatást kérni, csak szabadságot arra, hogy szólhunk a néppel.

— Aki a parlamenti tárgyalásokat figyelemmel kísérte, — írja tovább Istrate — tudja, hogy milyen borzalmas lefolyása volt a választásoknak, különösen Putnában. A csendőrok beteltek abba az autóba, amelyben Zelea Codresnu ült és a prefektus semmi visszafordulást sem riadt vissza, hogy Codresnu akcióit elfojtsa. Jelentettük Gogának, aki végtelenül fel volt háborodva prefektusa ellen. Véletlenül Codresnu azonban kihallgatott egy telefonbeszélgetést Goga és Chitulescu prefektus között, amelynek során Goga szerencsekívánatait fejezte ki alantasának.

— Így kigyúlt a világosság! Csak, aki nem akar látni, tartja még behunyva a szemét.

A cikk további részében Istrate felel meg arra, hogy a tiz antiszemita képviselő egységes irányvonala nélkül lépett a porondra. Mindegyik a saját szakállára beszélt.

— Cuzától azt vártuk — írja Istrate, — hogy a csoport élére állva csak egy rövid nyilatkozatot tegyen a parlamentárizmus agórájáról, azután vonuljon vissza és csak azután jelenjen meg újra, ha az ország életbe vágó problémái kerülnek sorra, hogy ország nevében hallassa hangját.

— Cuza szereplése elszomorító volt. Egész idő alatt nem tett egyebet, mint dezavualta híveit. Codresnu protestált a választási visszaélések és az ország szívében intézményesített ostromállapot ellen — Cuza pedig és ez a magja a kettejük között keletkezett konfliktusnak —

Ukrán csapatok lépték át a lengyel határt

Egy ukrán diák elesett a határmenti harcokban

(Varsó, július 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nemrégiben jelentette az Uj Kelet, hogy az ukrán lengyel határon állandó határviolinások vannak napirenden. Ujabbán érkezett jelentések szerint a villongások az ukrán-lengyel határon megújultak és éles összetűzésekre veztek. Spibo község határában az összetűzésnél egy ukrán diák elesett. Verzikovnál, egy lengyel határfelügyelő az ukrán csapatok állták át a lengyel határt. A lengyel kormány az egyre erősödő határincendekben az orosz kormány kezét látja.

Tropikus forróság után egész Európában ősziessre fordult az időjárás

Zürichben havazik, a Rivierán vihar dühög

(Cluj-Kolozsvár, július 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A hetek óta tartó forróság után, mely Erdélyben is, de főleg Bukarestben éreztette hatását, minden átmeget nélkül hűvöse, sőt ősziessre fordult az időjárás. Bukarestben tegnap még olyan forróság volt, hogy két halálos napszúrást okozott. A hőhullám következtében az árnyékban is 35, napon 50 fokra emelkedett a hőmérséklet.

A rendkívüli hőség mára Bukarestben hirtelen megszűnt. Az egész országban esőzés váltotta fel a hőséget.

Középeurópa többi országaiból is abnormális fordulatot jelentenek az időjárásban. Mindentütt ősziess időjárás van, sőt Zürichben tegnap éjjel óta havazik s ez 1500 méternél magasabban is.

— Gajda táborok hívei mozgalmat indítottak Masaryk ellen. Prágából jelentik: A „Cesky Den” értesítése szerint a Gajda-kétségbeesésben a jövő héten történik döntés. Felkutatást keltett, hogy a köztársasági elnök országgyűlési körútján a nemzeti demokraták az összes városokban igyekeztek elkerülni annak lehetőségét, hogy Masaryknak bemutatassák őket. Egy nemzeti demokrata bíró inkább szokolista ruhába öltözött és beállt a szokolista sorába, csak azért, hogy ne kelljen az elnököt külön üdvözölnie a brói kar nevében. Alszóban széleskörű mozgalmat indítottak, hogy a pártok vezérséit ne mutassák be sehol az elnöknek, mert úgy a nemzeti demokraták is feltűnés nélkül távol maradhassanak az üdvözléstől.

— Képhiállítás Dösen. Dös városának legújabb művészeti eseménye az a képhiállítás, amely pár napja nyílt meg és augusztus elején, vasárnap este zárul be. Az érdeklődés eléggé nagy, amit a kiállítás kiváló anyaga mindenképpen indokolt is tesz. A képek összegyűjtése dr. Lázár Lajosné szakértelmű dicséri. Együtt látnuk itt a leghíresebb irányok képviselőit művészetük jvával. Törcsme kitűnő tájképei mellett különös figyelmet érdemel Góth Mórának, a Hollandiában élő művésznek csodaszép két tájképe. Ki kell emelnünk a nagybányások képei közül Bittaynak „Domboldalon” nagyon értékes tájképét. Uglynek hangulatos képei közül a bányai utcá részletét és „Álmás csendéletét.” Göllner szép „Női aktja”, „Zuzar partja”, Kántornak meleg, színes képei közül kiemelendők a „Pa'ak partja” és „Tajkép n-praforgókat”. Jolcs művészi

apológiát tart az ostromállapotról és dicséri a csendőroket, akik teljesítették... kötelességüket. Pop Valer támadta a kormányt az idegenekkel kötött paktum miatt, Cuza ugyanakkor az idegeneknek — igaz csak a keresztényeknek — szerelmi nyilatkozatot tett.

A néppárttal való házasság

A cikk utolsó passzusa szemrehányást tesz Cuzának, hogy a felirati vita során házasságra lépett a néppárttal és a felirati válasz átadásának parádéján a többség oldalán az „elzsidósodott” Dori Popoviccsal egy autón vett részt. Erre azt írja Istrate: „Finis koronat opus.”

Másik súlyos szemrehányása Istrate-nak Cuza ellen, hogy a numerusz klauzusról szölyva nem emelt szót azoknak a diákoknak az egyetemen való visszafogadásáról, akiknek nagyrészét azért zárták ki, mert Cuza katedrájának visszaadása érdekében agítottak.

A cikk azzal végződik, hogy az ifjú generáció, amelynek történelmi missziója van, kész továbbfolytatni útját, bármilyen áldozatokat is követeljen az, kész még ha kell, az életét is feláldozni.

gasabb hegyeket hó borítja. Davosban háromcentiméteres a hó.

Hasonlóan abnormális időjárást jelentenek az olasz Rivieráról is, ahol óriási felhőszakadás és jégverés pusztított. A génuai villanytelep felmondta a szolgáltatást. Az egész város órákon át sötétben maradt. Az utcai forgalom megbénult, mert a szélvész kötérmeléseket zúdított az utcákra. A comói tavon a hirtelen keletkezett szélvihar több csónakot felborított, nyolc ember a vízbe fult.

Északkelet-Európában, mint Tokióból jelentik, óriási áradások vannak, mely eddig 300 háznál többet döntött romokba. 17 ember belefullt az áradatba, 70 pedig súlyosan megsebesült.

munka a Nagy Oszkár „Anyja a bölcső mellett” című képe. Litschky „Halottak napja” és „Harcgúnyok” című képe rendkívül értékesek. Modak hangulatos képe a hazatérők tehetséges művészi munkája. Diviaczy, Harnik színes aquarellje. Leon két tanulmányfeje igen figyelemreméltók.

— Merényeletet akartak elkövetni a konstanci személynovat ellen. Bukarestből jelentik: A konstanca—bukaresti személynovat ellen merényletet akartak elkövetni eddig ismeretlen tettesek. A pályatestre nagy kódarabok t helyeztek és csak a vezető őrsergének köszönhető, hogy a zrenesétlenség nem történt.

* Palesztinába készül? Akkor már most rendelje meg a legújabb magyarnyelvű Palesztina-Egyiptom Utmutatót (Baedecker) az Uj Kelet könyvosztályánál. Ára vászonkötésben, 209 lej.

Kérje

mindenhol Dreher-Haggenmacher
sörgyártmányait!

Márciusi világos

Dacia extra special.

Bavaria dupla maláta.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányászati zsidó napilapja
 Szerkesztők: Glaszhalay János és dr. Marton Gusztáv
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Gusztáv
 Az Uj Kelet cikkjeinek átvételéhez csak a fent megjelöléssel engedély kell.

A mai naptár

Péntek
 5686. Ab 19.
 1926. július 30.

— Szabadságra mentek a miniszterek. Bukarestből jelentik: Trancau Jasi munkügyi miniszter szabadságra ment. Távollétében Lupas egészségügyi miniszter helyettesíti. Ugyancsak szabadságra utazott Guldís László is, akinek helyettese Petrovici közoktatásügyi miniszter.

— Jorga fontos politikai megbeszélésre hívta meg politikai híveit. Bukarestből jelentik: Jorga professzor Valeni de Munteban augusztus elsején megbeszélést tart politikai barátjaival. Hír szerint nagyfontosságú elhatározások fognak történni a nemzeti párt jövőjére nézve.

— Belgium ratifikálta az amerikai egyezményt. Brüsszelből jelentik: A belga szenátus 103 szavazattal 16 ellenében ratifikálta a washingtoni konvenciót.

— Nagyobb elővigyázatossággal kezelik ezután a municioraktárakat. Bukarestből jelentik: A külföldi municioraktárakban újabban előfordult számos szerencsétlenség hatása alatt a hadügyminiszter elrendelte, hogy az egyes lőporraktárakban állandóan analízálják a lőporok állapotát, a raktárakat naponta vizsgálják és környezetüket is szigorú felügyelet alatt tartásuk. Az elsenesült municioraktárakat kitérítik és kiegészítőket bucaresti erdőbe szállítják át.

Kiterjesztik a szigorított határzónát Dobrudzsában. Bukarestből jelentik: Mircescu hadügyminiszter ma hosszabban tárgyalt Vlascescu tábornokkal a kadilateri hadosztály parancsnokával a bolgár-román határon életbe léptetendő intézkedések ügyében. Mindkettőtől elhatározták, hogy a kadilateri katonai és karhatalmi alakulatokat egységes parancsnokság alá helyezik Vlascescu tábornok vezetésével, akit egyébként a legkorlátlanabb hatáskörrel ruháznak fel. Kiterjesztik és megszigorítják a határzónát. Ezek az intézkedések a szerdai minisztertanács hozzászólása után lépnek érvénybe.

— A külföldi román konzulátusoknak megkönnyítik devizasükségletük megszerzését. Bukarestből jelentik: Lepadatu pénzügyminiszter ma hosszabban tárgyalt Oromelu bankormánnyal a külföldi román konzulátusok fizetési ügyében. A devizabiztosok óta ugyanis a külügyminisztériumnak nehézségei támadtak beszerezni a külső piacokon a szükséges fedezésre szükséges devizákat. Mitilinen külügyminiszter Lepadatu pénzügyminiszter intervencióját kérte, aki a mai értekezleten elhatározta, hogy ezután minden hónapban a Banca Nationala rendelkezésére bocsátja a külügyminisztériumnak a szükséges devizákat.

— Változatlanul tart az angolai bányász-sztrájk. Londonból jelentik: A bányászszövetség utkára tegnap egy beszédben kijelentette, hogy helytelen az a hiedelem, hogy a bányászok a lérharcban vesztek. „Ha nem oszlok meg — mondotta a bányászszövetség titkára — a bányászok kitűnően a pénzügyi értékesítésben ki fogják jelenteni, hogy inkább a fogházakat és dologházakat látjuk meg, mint a temetőket. Ha elveszítjük a harcot, az csak az éhezéssel következik be, de akkor sem lesz tartós béke, ha a megadást kikényszerítik. Mi olyan megállapodásra törekszünk, amely elvitathatóvá teszi a bányászok életét anélkül, hogy minden tízenként hónapban harcolni kellene megfelelő bérékért. A bányászszövetség négy embert Amerikába küldött segélypénzek gyűjtésére.

— Vrag Lajos bucsu hangversenye. Hét éven át fűtötte lelkiértékét ez a kiváló művészünk és hét év után most hangversenyen fog bucsuzni tőlünk. Kedden este az unitárius kollégium dísztermében fogja bemutatni legsikerültebb dalait és áriát, többek között Schubert, Mozart, Mendelssohn, Rubinstein dalokat, Verdit, Puccini és Léwe balladait. A hangverseny iránt már eddig is nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— Megjelent a „Noar“ legújabb száma. Az Uj Kelet ifjúsági havi folyóirata, a „Noar“ változatos tartalommal most jelent meg ismét. A névű lap legfrissebb számát Weisz Mór történelmi refleksiói vezetik be. A további tartalomról ki kell emelnünk Martin Buber „Zsidóul élni“ című névű pártbeszédét, amelyet Grünstein Béla fordított magyarra, dr. Schwartz Márton „Az égő csipkebokor“ című értékes cikkét, Kugel István és Dreikusz Jolán versét és végül egy kicsinyek számára íródott mesekölteményt. Ismeretét közöl végül a „Noar“-nak ez a száma a most megjelent Palesztina-földrajzból és Palesztina-Egyiptom-tudatáról. A névű számot a Herzl-ünnepségekről szóló beszámoló zárják be. Bejelenti a lap ezenkívül, hogy Rosenfeld Sándor, a „Noar“ eddigi kitűnő szerkesztője megváltik tisztességétől és hogy a lap legközelebbi számát már új szerkesztő fogja jegyezni.

— A kormány nagy mozdony- és vagon gyár létesítését tervezi. Bukarestből jelentik: A „Viitorul“ értesítése szerint a kormány és osztrák nagyiparosokból álló érdekcsoport között megállapodás jött létre egy Romániában létesítendő nagy lokomotív- és vagongyár felépítésére vonatkozólag. A lap közli a feltételeit is a nagyfontosságú egyezménynek, amely a „Viitorul“ szerint már a közeli napokban aláírásra kerül. Eszerint az állam oly végleges szerződés létrejöttét biztosítja, amely legalább 20 évre terjedő érvényvel bír. Azonkívül az állam kötelezi magát, hogy évenként legalább 500 millió lej értékű megrendelést ad a gyárnak és amennyiben az állam által egy évben rendelt vagon- és lokomotív mennyiség értéke az 500 milliót meghaladná, úgy a társaság a a felülrendelés 50 százalékában részesedik. Az új gyár kéri továbbá, hogy az állam biztosítsa számára azon lokomotív- és vagonanyag reparálását, amelyet az állam jelenlegi üzemberendezésével nem tud kijavítani, valamint a gőrdűlőanyag kijávitására vonatkozólag román gyárakkal fennálló szerződéseit is. Azonfelül kéri még a gyár, hogy az állam mentesítse az importvámok alól mindazon anyagokat, amelyeket a gyár importál és tegye lehetővé, hogy bármit is exportáljon kiviteli illeték fizetése nélkül. Kötelezi végül az államot, hogy a gyár által készített termékekért 10 százalékkal magasabb árat fizessen, mint amilyen külföldi gyárak ajánlják mozdonyaikát és vasúti kocsijaikat Romániának.

* „Romániai Alkalmazottak Szövetségének“ közleményei. Augusztus 3-án, kedden este 8 órakor, a pesti helyiségünkben (Piata Carolina 2.) fontos ügyben taggyűlést tartunk. Minden kereskedelmi alkalmazott és tisztviselő megjelenését, akár tagunk akár nem, feltétlenül várjuk. Augusztus 1-én, vasárnap egész napot betöltő kirándulást rendezünk a Jád-völgyébe. Jelentkezni lehet a Szövetség fenti irodájában. Vendégeket szívesen látunk. Felhívjuk a Clujon levő összes állás nélküli alkalmazottakat, hogy Szövetsegünk fenti irodájában, elküldetésük végéig haladéktalanul jelentkezzenek. Kereskedő üzletemberek és vállalatok figyelmét felhívjuk, hogy amennyiben alkalmazottjaik, tisztviselőik volna szükségük, forduljanak bizalommal Szövetségünk állásözvetítési osztályához, Piata Carolina 2. Telefon 27.

LABORATORUL LEO
 in g. Theodor de Stúpeck, Ghimbar-Biasov

RHEUMA KÖSZVÉNY GYÓGYHELYE
PÖSTYÉN
 a világon páratlanul áll. Jó polgári pensió napi 50 csehkoronától feljebb. Felvilágosításul szolgál Mg. Ph. L. Singer, Tímsoara, II. Str. P. Tegle Nr. 2. Aki nem utazhat, az használja Pöstyén iszap-házikurát.
 Pi. Qua. iszapokocskák, használatra kész gamma-kompresz minden gyógyszerertárban, drogeriákban kapható.

— Elhangzott a védőbeszéd a Rakosiperben. Budapestről jelentik: A budapesti kommunista-perben Rákosi Mátyás volt republikánus védője, dr. Lengyel Zoltán, ma elmondta a védőbeszédét. Lengyel hangsúlyozta, hogy a magyar közvéleményt a kommunizmus ellen a bolsevik uralom megszüntével beoltották tekintet. Tiltakozik az ellen, hogy Rákosi, aki lehet fanatikus és államellenes felfogású, vagyont vagy megélhetési alapot akart volna szerezni magának a mozgalom révén. Ezután hosszasan beszélt azokról az államokról, amelyek de jure elismerték Oroszországot. Végül kijelenti, hogy csak egyszerű munkásvédelemről van szó, amely egy nagy áramlat kicsiny része. A többit a bíróság hivatott eldönteni. Ítélet a hét végére várható.

— A török követség cáfolja az erzerumi katonai lázadás híreit. Bukarestből jelentik: A török követség cáfolja a lapoknak azt a híreit, hogy Trebizondban és Erzerumban a helyőrségek fellázadtak a kormány ellen.

— Portugália megszüntette a vizumozást. A portugál külügyminisztérium a napokban rendeletet bocsátott ki, amelyben megszünteti a be- és kiutazási vizumozást. A szabad be- és kiutazás szol az országok állampolgárainak, amely országok portugál állampolgárok számára eltörlik a vizumozást. Ezirányban már tárgyalások folynak Portugália és Európa több országa között.

— Vasúti karambol Magyarországon. Budapestről jelentik: Monor állomáson tegnap délután egy szolnoki tehervonat beszaladt az állomáson vesztéglő budapesti szerelvénybe. A szerencsétlenséget az idézte elő, hogy a szolnoki vonat vezetője nem vette észre a tilosra állított szemaforot. A vonatkísérő személyzet idejében észrevéve a vesztéglést, leugrált a vonatról és így emberéletben nem esett kár. A két vonat vadonatj lokomotívjai összetörték, négy kocsi felfordult. A szolnoki vonat állóhelyeket szállított, amelyeknek összetört tégla borzalmas látványt nyújtanak. A sínek között és a töltés mellett patakokban folyik az állati vér. A kár négy milliárd korona.

— Az oroszok utakat építenek a Dnyeszter tulsó partján. Bukarestből jelentik: Kisenovi jelentés szerint a bolsevikiek a Dnyeszter partján utakat építenek a mocsarak között. Az utépítés közelebbi céljait nem ismerik.

— Lengyel és román alattvalókat tartóztatják le Oroszországban. Berlinből jelentik: Moszkvai jelentés szerint Oroszországban több román és lengyel alattvalót letartóztattak kémkedés vádjával.

— Etiópiák egy angol páncéloshajó építési tervét. Londonból jelentik: A Suffolk angol páncélos építkezési tervét ellopták. A tervnek nagyfontosságú katonai részleteket tartalmaznak és ezért nagy felháborítást kelt az elulajdonosása.

— Pável Constantin távozik Kolozsvárról. Pável Constantin, a kitűnő tenorista, a kolozsvári Román Opera főrendezője, akit régi kötelezők fűznek Erdélyhez, itthagya állását és a legközelebbi szezonra a bucaresti operához szerződik főrendezőnek és tenoristának. Pável Constantin távozásával a kolozsvári operakultúra egyik legszámottevőbb tényezőjét veszítjük el. Az Operához Bretán Miklóst, ezt az ugyancsak kiváló művészt szerződtették a Pável helyett rendezőnek és a régóta visszavonult népszerű baritonistának így most új teret nyílik nagyszerű kvalitásúak érvényesítésére.

Olas pénzcsoport
 A kölcsön...
 (Cluj-Kolozsvár)
 a kormány egy...
 felelősök A kölcsön...
 ha azt közpénzbe...
 A kormány hajla...
 anyagokat, de, ha...
 anyagokat, a kor...
 Egyforma ajánlat...
 nem megy bele a...
 A tárgyalás...

— Lengyel román kereskedők jelentik: Beavatásokban kerül a egyezmény, amely mániáival a let forgalmának szab telmében Lengye szabad zónákat é valamint az egyi tengeri kikötőben

— Eirendelt kifizetést Bukarest miniszter elrendelt a mecsári kártalanít befejeztével az er sét azonnal eszköz kerül most folyó

— 120 millió tesitenek Brassben kapott int Presse“ azt írja megkezdik egy lelet alszólókéje a román állam 3 az aradi „Astra“ 36 millió lej é részt vesznek az nek aprotját 30 amely a 36 mil milliót készpén Industrial 75 francia gyár 25 repülőgépgyár 1 még fennmaradó l jegyezni.

— Kedvező hamu és fémsa Bukarestből je bizottság szerdai minisztérium alapján elhatároz nyeli a fémhamu könnyítését. A

Kolozsvár
 Cluj, Piata U...
 vár és Maros...
 varhelymegye...
 rékpénztár Rt...
 külföldi át...

TU
VE
 Orade

KÖZGAZDASÁG

Olaszország közvetítésével egy amerikai pénzcsoport kölcsönajánlatot tett a kormánynak

A kölcsön feltételeit elfogadta a kormány és a megindult tárgyalások sikerrel kecsegtetnek

(Cluj-Kolozsvár, július 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megbízható bukaresti forrás szerint a kormány egy amerikai pénzcsoporttól nagyobb kölcsönre kapott ajánlatot. A feltételek megfelelőek. A kölcsönt Olaszország közvetítésével ajánlják. Averescu hajlandó elfogadni a kölcsönt, ha azt készpénzben adják a kormánynak, minden áru, illetve anyagvásárlást kényszer nélkül. A kormány hajlandó ugyan a kölcsöntnyújtó konzorciumtól megvásárolni a szükséges vasuti anyagokat, de, ha az ő ajánlatuknál egy másik cég előnyösebb feltételekkel ajánlja ezeket az anyagokat, a kormánynak jogában legyen a vásárlást az olcsóbb ajánlattevőtől megvásárolni. Egytorna ajánlat eseté a konzorcium előnyben részesül. Ezenkívül a kormány kifejezetten nem megy bele abba, hogy a kölcsöntnyújtók ellenőrizzék a pénz hovatartozását. A tárgyalások megindultak és komoly sikerrel kecsegtetnek.

† Lengyelország szabad zónát kap a román kereskedelmi kikötőkben. Varsóból jelentik: Beavatott körök szerint a közeli napokban kerül aláírásra az a kereskedelmi egyezmény, amelyet Lengyelország kötött Romániával a lengyel áruk romániai tranzitforgalmának szabályozására. Az egyezmény értelmében Lengyelországnak jogában áll, hogy szabad zónákat építsen Brailában és Galacon, valamint az egyik tetszése szerint kiválasztható tengeri kikötőben.

† Elrendelték az erdélyi hadikárok kifizetését Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter elrendelte, hogy a nagyváradi és temesvári kártalanítási bizottságok munkájának befejeztével az erdélyi hadikárosultak kifizetését azonnal elkezdjék. Összesen 35 millió lej kerül most folyósításra.

† 120 millió lejjel repülőgépgyárat létesítenek Brassóban. Francia pénzügyi körökben kapott információ alapján a „Prager Presse” azt írja, hogy Brassóban rövidesen megkezdik egy repülőgépgyár építését. A vállalat alapítójaként 120 millió lej volna, amelyben a román állam 340 arany telekkel részesedik, az aradi „Astra” vagongyár pedig gépeket ad 30 millió lej értékben. Főrésztvevőként részt vesznek az alapításban: az állam, amelynek aportját 30 millióra becsülik, az Astra, amely a 30 millió értékű gépeken kívül 4 milliót készpénzben fizet, továbbá a Creditul Industrial 75 millióval, a Lorrain Dietrich francia gyár 25 millióval, valamint a „Blériot” repülőgépgyár 15 millió lejjel. A 120 millióból még fennmaradó összeget a magánbankok fogják lejegyezni.

† Kedvezően véleményezték a fémhamu és fémcsalák kivitelének könnyítését. Bukarestből jelentik: A legfőbb ipari bizottság szerdán ülést tartott, amelyen az ipari minisztérium igazgatóságának előterjesztése alapján elhatározta, hogy kedvezően véleményezi a fémhamu és csalák kivitelének könnyítését. A bizottság megállapította, hogy

az országban kevés ilyen termékeket előállító gyár működik és a termelt mennyiség aránylag kicsiny. Visszaélések elkerülése végett azonban azt javasolja a bizottság, hogy az illés gyáraknak kiviteli autorizáció csak az e célra delegált ipariügyi főigazgató avizója után kapjassék az exportáló gyárak.

† Mihilescu külügyminiszter lesz a Banca Nationala új kormányzója? Némrégiben részletesen ismertette az Uj Kelet azt a konfliktust, amely az Averescu kormány és Oromolu, a Banca Nationala kormányzója között támadt a kormány gazdasági programjának megvalósítása körül. Bukarestből most azt jelentik, hogy néhány nap múlva rendezik a Banca Nationala kormányzója utódjának ügyét. Hír szerint Oromolunak, akinek mandátuma túlválszólag januárban lejárt, Mihilescu jelenlegi külügyminiszter lesz az utódja, akinek személyében a liberálisok is megbíznak.

† Augusztus 30 án lépnek életbe a redukált nyersbőr-kiviteli vámok. Bukarestből jelentik: Ma megjelent a pénzügyminisztérium rendelete, mellyel a nyúl bőrnek kiviteli illetéke legutóbbi minisztertanácsi határozat értelmében az eddigi 40 lejről darabonkénti 30 lejre csökkent. A leszállított illeték augusztus 30 án lép életbe.

† Revízió alá veszik Kolozsváron a piaci árakat. A kolozsvári malomtulajdonosoknak és husiparosoknak egy-egy küldöttsége jelent meg ma délelőtt a polgármesteri hivatalban és kérték a liszt és husárak felemelését. A városi tanács válaszában kijelentette, hogy az élőmarha árak esése, valamint a kitűnő termékelállítások miatt nemcsak, hogy nem látja indokoltnak az árak emelését, hanem az összes piaci árak revízióját tartja szükségesnek. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a város husadó behozatalának tervével foglalkozik, amelyből a vágóhidat modern hűtőkészülékekkel fogják felszerelni. A jelenlegi nem elegendő számú hűtőkamarák ugyanis alkalmatlanok és csak a napokban fordult elő három husmérgezési eset.

Ezenkívül új felhúzócsigákat kell beállítani, a fagerendákat vasgerendákkal kicserélni, huspároló szobát berendezni és személyzeti fűrdőt rendbehozni. A szükséges investálásokra csak 3 millió lej áll rendelkezésre, amiből a leg-szükségesebb bővítési munkálatokat meg is kezdik, a fennmaradó összeget pedig a szabályrendeletileg megállapítandó husadóból akérja előteremteni a város.

† E készült az új vasúti tarifa. Bukarestből jelentik: A CFR. vezérigazgatósága már elkészült az új szállítási tarifa tervezetével. Hír szerint évi 14 milliárd jövedelmet biztosít az új tarifaszabályzat az államvasutaknak.

† A háztulajdonosok kérik a városi telkek beépítési határidejének meghosszabbítását. A vagyonszámbavételre kötelezett kolozsvári telkes- és háztulajdonosok terjedelmes memorandumot nyújtottak be a kormánynak, amelyben felsorolják a be nem épített telkek kisajátítására vonatkozó jogi kifogásokat, további azokat a káros következményeket, amelyekkel a nem eléggé világos rendeletek szigorú intézkedéseinek végrehajtása fenyeget. Pénzügyi szempontból a memorandum kifogásolja, hogy amikor maga az állam sem tud építkezni, hogyan tudnának a magánosok. Végül a legrosszabb esetben a háztulajdonosok kérik, hogy a kormány hosszabbítsa meg az üres telkek beépítésére adott határidőt abban a reményben, hogy a pénzkrízis őszel enyhülni fog és így a telkes tulajdonosoknak módjukban lesz megkezdeni az építkezéseket.

† Jugoszláviában jó gabonaexportra számítanak. Belgrádból jelentik: A „Politika” szerint a jugoszláv árvizekről szóló hírek tulzottak. Hatmillió hold termőföldből összesen 200.000 került víz alá. A gabonakivitel egyenlő lesz a tavalyival, mert a termés ebben az évben jobb.

TÖZSDE

Július 29 én

Az új Káriszban 235.00—235.00, Párisban 18.80 Budapesten 321, Bécsben 322.50, Prágában —, Berlinben —.

Kolozsvár. Az árak rendkívül ingadozóak. Üzlelkötés ugyiszólván semmi nem jött létre. Az árfolyamok a következők:

Bécs 31.65—31.75 Prága 6.65—6.67, Budapest 317—320, Páris 5.25—5.35 Zürich 43.50—43.60, Newyork 224.00—224.50, London 1094—1097, Milánó 7.30—7.40.

Zürich Zárlat: Berlin 123.00, Amsterdam

Cinema Principele Carol mozgószínház a Magyar Színházban

30 Péntek, szombat 31

Henny Porten

közkeletű művész legutolsó alakításával

Anyja és gyermeke.

Az 1926 évi saison legszebb filmprodukcója.

Kísérő műsor Harold Lloyd vigjáték.

Vasárnap délelőtt

fél 11 órakor nagy gyermek matiné, átlagos 10 lejes h. lyárakkal. Zigotto, Harold Lloyd, Fatty, Cnaplie.

Kérjen ajánlatot

FLEGLER

műipari festővállalattól, Cluj, Str. I. Batiu [volt Kötő-uj. Készít a leggyorsabbtól a legdíszebb festő munkákat. Címfestés, szobafestés, zománccfényező, mázólo és épületfestési munkákat. Fertőtlenítés és feregirtás jótállás mellett. Vidéki megrendelést vállal.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv. Társ.

Cluj, Piața Unirii No 7. — Tőke: 48.000.000 lej — Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Udvar és Marosvásárhely. Affiliált intézetek: Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár Rt. Torda, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely. Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagvenyed. Áruraktárai a vasút mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámítol, bel- és külföldi átutalásokat teljesít. — Safe deposit. — Mindenféle bankszámla-ügyet előnyösen végez.

Turini FIAT autók

kizárólagos képviselője, Bihar- és Szilágy-megyékre.

Legújabb típusu 509 és 503-as autók raktáron.

VELOCITAS garage (box) Oradea, Str. Ciorogariu (Uri-u.) 14. — PIRELLI gumilerakat.

207 70, Newyork 516 80, London 2513 50, Páris 1207 00, Milánó 1635 60, Prága 1530 00, Budapest 72 30, Belgrád 910 00, Bukarest 235 00—235 00, Varsó 56 50, Bécs 73 10.

Bukarest. Devizák: Páris 5 40, Berlin 53 80, London 1095 00, Newyork 234 50, Milánó 7 15, Zürich 43 65, Bécs 31 80, Prága 6 65, Brüsszel — Budapest 31 70.

Bukarest. Valuták: Napoleon 880, német márká 53 00, leva 162, török lira 115, font sterling 1085, francia frank 5 90, svájci frank 42 50, olasz lira 7 40, drachma 2 60, dinár 3 85, dollár 224 50, lengyel forint 18 00, osztrák schilling 32 00, magyar korona 32 00, cseh korona 6 70, belga frank —, holland forint —.

ZSIDÓ KÖZÉLET

Megalakult az „Ezra“ nagybányai csoportja. Az „Ezra“ zsidó egyetemi ifjúsági egyesület nagybányai csoportja vasárnap tartotta alakuló közgyűlését Nagybányán. Az új csoport tisztikara a következőképpen alakult: elnök dr. Gottlieb Kálmán, társelnök dr. Kertész Armin, alelnökök dr. Benedek László, dr. Wertheimer Jenő, főtitkár Weisz Benő, titkár Geller Zoltán, jegyző Herschkovits Lajos, pénztáros Berceiler Andor.

„Barkochba“ kulturdéutján Besztercén. A nemrég reorganizált „Barkochba“ kulturális és sportegyesület, amely a besztercei zsidó ifjúság jelentékeny részét magában foglalja, július 25-én délután a Poalé Cion és a sómér egyesületek közreműködésével jólsikerült kulturdéutját rendezett nagyszabású programmal. Különös nagy hatást ért el Pistiner Efraim, a Barkochba titkárjának beszéde, aki lendületes szavakban mutatott rá a cionizmusnak és Erec Jiszráél felépítésének fontosságára, amely különösen a híthű zsidóságnak egyik lételemé. Nagy sikere volt Schmetterer Jakab, a Poalé Cion egyesület elnökének is. Aki a sékelnek, Keren Kajemetnek és Keren Hajjeszódának a nemzeti mozgalomban való szerepéről beszélt.

Munkánk és feladataink. Ezzel a címmel tetrazetős füzetben ismerteti dr. Jordán Viktor, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség szatmári csoportjának ügyvezető elnöke a szatmári csoport két évtizedes és az utolsó fél év részletes munkáját. A füzet felöleli nemcsak a csoport munkáját, hanem áttekinthető képet nyújt a zsidó regeneráció kulturális és ujjlépítő egyéb munkájáról is. Az ifjúsági ügyosztály példaadó módon dolgozott a szatmári csoportban. A „Dobora“, a Keren Kajemet munkája, a „Hachaluc“ földmívelő ifjúsági alakulat igyekezete a „Glasner Móse“ cionista egyesület kulturális munkája, a „Teodor Herzl“ fiatal alakulat héber nyelvi kurzusai, az „Aviva“ és „Barkochba“ alakulatok mind egyetlen célkitűzéssel igyekeznek megvalósítani a zsidóság testi és lelki regenerációját. A vallási ügyek számára a kulturális ügyek kebelében megfelelő tér nyílik, a mizschi egyesület munkája révén. A cionista imaházban rendszeres tanulmányok folynak. A füzet második része általánosabb vonásokban ismerteti a cionista munkát. Kívánatos, hogy a munka ismertetésének az a módszere visszhangra találjon a többi erdélyi csoportoknál, hogy ily módon a csoportok egymás munkáját megismerjék.

A dési Aviva-csoport kedden rendezte meg virágnapját, amely a legteljesebb siker jegyében zárult. A virágnap megrendezésének nehéz munkájában Sternberg Sarolta vezetésével résztvettek a szorgalmas Aviva-csoport összes tagjai. Az ünneplés tekintélyes bevételét teljes egészében a Keren Kajemet javára fordítják.

A nagysomkúti Aviva estélye. Július 25-én kitűnően sikerült estélyt rendezett a nagysomkúti Aviva, az ottani Nőegylettel karöltve. A nőtárs műsort a Hatikva vezette be, majd Herskovics Lajos Cosbuc verseiből szavalt. Rendkívül bájos volt Bernát Márta és Farkas Márta babatánca. Egy egyfelvonásos vígjátékban különösen Mézes Mancsi, Lázár Ibolya és Mandel Sándor váltak ki. Lewin: Zsidó örömet Lázár Ibolya szavalt mély átérzéssel. Az estély fénypontja a palesztinai aratójelenet volt, amelyet a zenekar zsidó melódiákkal kísért. Estély után szépségverseny, tombola, tánc és szerpentincsa volt. Az estély jövedelmét a Keren Kajemet javára fordítják a somkútiak.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyesületi közlemény egy szó 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Kereskedelmi utazók

Berkovicsné **שרה בן-דוד** vendéglője, Grădeanu Mare, Str. Nicolai Jorga (Zsidó-utca) No 19. Ismert elsőrendű konyha! Méretekelt árak.

Elsőrendű előtámasztó (מורה מורה) jó bitszőnők (מורה) ügyes remigelő (מורה), Középiskolai hitoktatási bizottsági ügyek és könyvek vezetésekben nagy gyakorlattal bír, keres megfélemlő állást. Szíves ajánlatokat „Morgel“ jellegre a kiadóba kér. 1420

Fellegvári uttelepen eladó v. gy. kiadó két lakásból álló házastétel. Egyik arg. 1 én békéltető. Cim Str. N. Cristian 86. 1476

Használt zsákok, minden c. lra vesz és elad Schulz Dawid Timisoara. Preyaz utca 24. Telefon 22-40. 1276

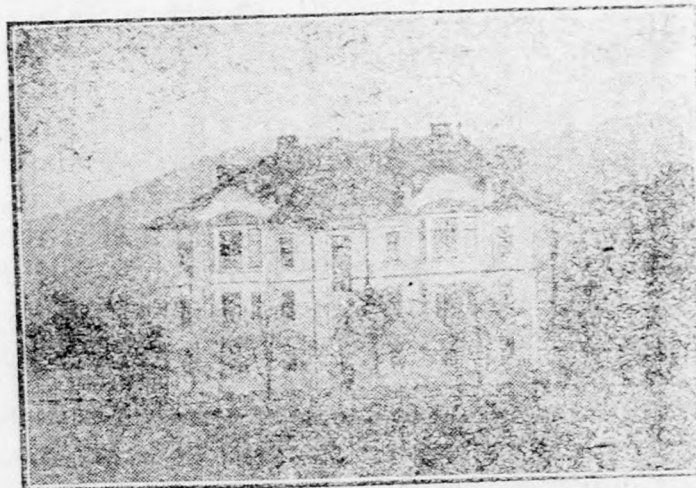
Könyvelésben, minden irodai munkában jártas pénztárkezelő állást vállalatnak, szomat megtartásával. Megkeresésüket „Reprezentabilis“ jellegre a kiadóba kér. 1460

Keresünk azonnali belépésre üzletünk fűszerosztályához egy megbízható komoly, idősebb sakképzett embert, ki főleg a detail eladásban jártas. Ajánlatokat nyelvismeret, fizetési igény megjelölésével azonnalra kérünk Fii Weisburg Jacob, D. cionismartis. 1471

Eladó új kis villa, 3 szoba konyha, veranda, mellék-helyiségekkel, 1 és fél hold gyümölcsös kert, 600 tő csemeszőlő. Tökély-ut 25. 300 000 lej.

Barzel
Fiararie Vasziel
Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 18
Telefon 1049

Egy szállítási vállalat 3 strázsákkal, 1 és pár erős lóval és a hozz való teljes felszereléssel, más vállalkozás miatt sürgősen eladó. G. ún. Mór, speditör, D. cionismartis. 1477

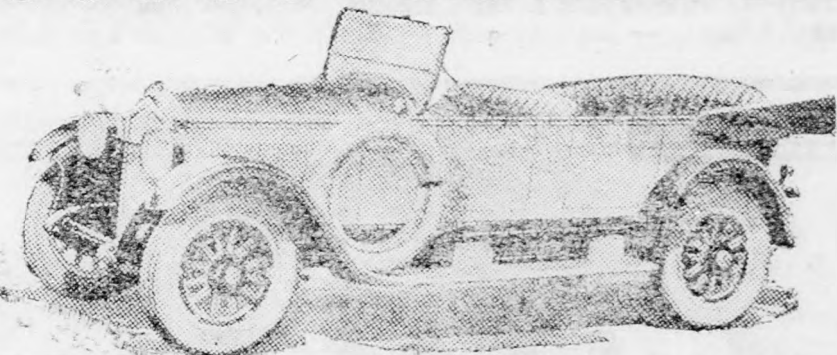
Modern sebészeti felszerelés külön aszeptikus és szepitikus műtőtermekkel. Röntgenintézet (átvillágítás, fényképezés, kez. lés). Modern villanykezelés a legújabb gépekkel (Disthe mia, Kvarc- és Soluxlámpa, villanymassze, Galvanisatio, Faradisatio, villanyhőfürdő, endoskópia, stb.). Lift. Elsőrendű ellátás. Három betegosztály. Szegényeknek kedvezményes árak. A betegek az állomástól és a városból a sanatóriumba való szállítást az intézet vállalja. Vezető orvosok és tulajdonosok:

Dr. Leonhardt János a segesvári kórház volt igazgató sebész-főorvosa.

Dr. LEONHARDT és Dr. FLECHTENMACHER **SZANATORIUMA** BRASSÓ—BRASOV Kut utca 42 e, Telefon 150 szám.

Ujonnan épült modern gyógyintézet, melyben elsősorban sebészeti, nőgyógyászati és szülészeti betegek fogadtatna, de ragályos és elmebeteg kivételével minden más beteg is. A sanatórium a fő pályaudvartól néhány perc alatt elérhető. Röntgenintézet (átvillágítás, fényképezés, kez. lés). Modern villanykezelés a legújabb gépekkel (Disthe mia, Kvarc- és Soluxlámpa, villanymassze, Galvanisatio, Faradisatio, villanyhőfürdő, endoskópia, stb.). Lift. Elsőrendű ellátás. Három betegosztály. Szegényeknek kedvezményes árak. A betegek az állomástól és a városból a sanatóriumba való szállítást az intézet vállalja. Vezető orvosok és tulajdonosok: ifj. dr. Flechtenmacher Károly volt klinikai tanársegéd és volt brassói sebészeti sanatóriumának vezető orvosa.

Rendelésnél hivatkozzon a **15-ös** számra.

Rendelésnél hivatkozzon a **15-ös** számra.

Buick, Oldsmobil és Citroen

márkájú autómobilok a mai napig, mint szolid és elegáns építmények rivális nélkül maradtak. Nagy benzín- és gummi- valamint ármegtakarítás az összes márkákkal szemben.

Kaphatók a **NDEL fiókjánál — Brassó.**

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

A Fundatia-mozgásház tegnap esti megnyitási előadásán a közönség igen kedves és amellet hasznos meglepetésben részesült. Ugyanis az igazgatóság három díjat sorsolt ki. Elő díj: teljes szezonnra I páholy szabadjegy, melyet a 29-es számú szölyejegy tulajdonosa nyert meg.

Második díj: I. rendű támlásszék, teljes szezonnra melyet a 412 szám nyert meg.

Harmadik díj: II. rendű támlásszék, melyet a 92 szám nyert meg.

Második díjat a szerencsés nyerő, Király József átvette.

Kérjük az első és harmadik díjak szerencsés nyerőit, Főter 8. szám alá, Fundatia irodájába befáradni, hol a díjaikat átvehetik.

Keresek azonnali telépésre megbí. ható **pék mestert** pékségem vezetésére. Csak elsőrendű szakember ajánlatát kérem. Ovadtépes előnyben. Cim: Reform sítöde, Brasov, Hosszu utca 21.

Vidéki amatőr fényképezők kérik meg a **POLITZER** fotóáruházról Carei-Mare Vidéki szétküldés. Alapít. tatott 1896.

Megjelent **Palesztina földrajza** az Aviva-Batisszia Kulturbizottság kiadásában. **Ára 60 lej.** Megrendelhető a Noar kiadóhivatalánál Cluj, Str. Bacon L. Pop 10.

Grzesztu. Eg. hivatal és ny. Kolozsvár, St. Pop (Brassai-utca) Telefon: 800k. és kiadó: 877, 228 és 10. Sz. Sz. — — —

1926 július 31

A nagy

Bernhard Shaw banketten kijelent ber és azt sem nagy kormányok véért tette ezt a hogy egész komo „nagy ember“ fókutatóna, minden ez a meghűlőbb ősi törzsfőtől, va a diszinkcióval helyzetet teremt. Aki valaha is valóban alkotó e hette, hogy ez a legegyszerűbb er csoda: az alkotó legisztabban az emberi sorsunka határozzák. Föld és főleg végtelen determinánsok ez azért lázadtak fel magukról és emb. Hogy ez miu ebben nagy része akik a politika r hirdették könnye „nagyságát“. Ma mai politikai-típus hogy magukat „vagyis a tömeg csak így tudják vezetni a nagy mezeket.

Valóban: a n az individualista fertőzte a tömeg intelligens embe tévesztett.

A „nagy emb köznapi értelemb jük —: az önzés a szeparált és gö belső kontaktusa gyűrt tömegekhe céljai nem az ő Ez az a típus, meg kényelméne mert bensejéa g kabátja. Mindig hadakozik és érte ságot és méltán Macchiavelli hi maga és közvetle nek fókuszában a gium áll.

Nagysága teh gára vonatkoztat ténelmi vonatko Rivera, irodalom Peer Gynt a kéf Bernhard Sh volta ellen tiltak emelt vé őt, hog tetett nagysága Baldwinal, vagy ner lordda, vag korifeussal, ki i tradiciónak trón előrelátó gyakorl gondolkodás köt gok régiségüket ki „nagyságként“ lyozás mikéntjéb leg nagyok is. Hogy lélebbe nyal nem, ez a